

Sürdürülebilir Kalkınma ve Sürdürülebilir Finansman

Gülsen AYZAZ - Türk Telekom - Yatırımcı İlişkileri ve Sürdürülebilirlik Direktörü
TÜYİD Yönetim Kurulu Üyesi

*Finans sektörü dışında Sürdürülebilir Eurobond ihracı yapan ilk Türk şirketi olan
Türk Telekom'un deneyim paylaşımı*

Sürdürülebilir kalkınma kavramı, 20. yüzyılın sonlarında Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu tarafından ekolojik sorunları önlemek ve toplumsal sürdürülebilirliğe dikkat çekmek amacıyla kullanılmıştır. Komisyon, sürdürülebilir kalkınmayı “Bugünkü kuşakların kendi ihtiyaçlarını, gelecek kuşakların ihtiyaçlarını karşılayabilme imkanını tehlikeye sokmaksızın karşılayabilen kalkınma” olarak tanımlamıştır.

Doğal sermayeyi gözetmeyen, hatta yok eden iktisadi büyüme süreçleri, uzun dönemde sürdürülemez sistemler yaratmaktadır. Çevreye olan tahribatın önlenmesi, baskının azaltılması ve sürdürülebilir süreçlerin tasarlanması amacıyla sürdürülebilir finans anlayışı ortaya çıkmıştır. Bu bakış açısıyla sürdürülebilir finans, ekonomik kalkınmayı desteklerken, çevresel ve sosyal sorumlulukları gözetilen finansal uygulamaları içerir. Bu yaklaşım, aynı zamanda yatırım kararlarının uzun vadeli etkilerini değerlendirmeyi ve sürdürülebilir projelere finansman sağlamayı amaçlar.

Sürdürülebilir Eurobond Süreçleri

Sürdürülebilir Eurobondlar, sürdürülebilirliğe katkı sağlayan projelerin finansmanını hedefleyen uluslararası borçlanma araçlarıdır.

Yeşil, sosyal veya sürdürülebilir finansman sağlamanın faydalarının başında yatırımcı güveni gelmektedir. Şeffaflık ve sorumluluk odaklı finansman, yatırımcıların güvenini artırırken çevresel ve sosyal risklerin yönetilmesine katkı sağlar. Böylelikle, şirketler için oluşabilecek riskleri azaltır ve uzun vadeli finansal başarıyı destekler.

ESG (Çevresel, Sosyal, Yönetişim) fonlarının büyüklüğü son yıllarda önemli bir artış göstermekte ve bu fonlara ulaşmak isteyen şirketler finansman tercihlerini bu yöne doğru kaydırmaktadır. Küresel Sürdürülebilir Yatırım Derneği verilerine göre, ESG varlıkları (fon, bono, tahvil vb), 2016'da 22,8, 2018'de 30,6 trilyon doları aşarak 2020'de 35 trilyon dolara ulaşmıştır¹. Henüz 2024 yılında yapılan güncel Bloomberg Intelligence araştırmasına göre küresel ESG varlıklarının 2030 yılına kadar 40 trilyon dolar seviyesine ulaşması beklenmektedir². Price Waterhouse Coopers'in (pwc) 2022 raporuna göre ise, ESG odağında yönetilen varlıkların (AuM), genel varlık pazarından (AWM) çok daha hızlı büyüyeceği öngörülmekte, 2021 yılında %14,4 seviyesinde olan toplam AuM içindeki ESG varlıkları payının, 2026 yılında %21,5'e yükselerek tüm varlıkların beşte birinden fazlasını oluşturacağı tahmin edilmektedir³.

¹ <https://www.bloomberg.com/company/press/esg-assets-rising-to-50-trillion-will-reshape-140-5-trillion-of-global-aum-by-2025-finds-bloomberg-intelligence/>

² <https://www.bloomberg.com/company/press/global-esg-assets-predicted-to-hit-40-trillion-by-2030-despite-challenging-environment-forecasts-bloomberg-intelligence/>

³ <https://www.pwc.com/gx/en/financial-services/assets/pdf/pwc-awm-revolution-2022.pdf>

Bu faydaları ve gelişmeleri değerlendirerek biz de Türk Telekom olarak yakın zaman önce oluşturduğumuz Sürdürülebilir Finansman Çerçevesi kapsamında 500 milyon USD tutarında Sürdürülebilir Eurobond ihracı gerçekleştirdik. Elbette bu süreçte, Sürdürülebilir Eurobond ihracı öncesinde son yıllarda hızlandırdığımız sürdürülebilirlik çalışmalarının katkısı büyük oldu. Yönetim Kurulu ve Üst Yönetim seviyesinden başlayarak bu alana verilen destek sayesinde şirket içerisinde farkındalığı artırmaya yönelik girişimlerimiz önemli ölçüde arttı. Bunun sonucunda Türk Telekom olarak çevresel ve sosyal faydamızı büyütmek amacıyla yatırımlarımızı ESG konuları ile ilişkilendirerek ayırtırmaya, sürdürülebilirlik odaklı ve uzun vadeli yatırım planları yapmaya yoğunlaştık.

Bu süreç esnasında Türk Telekom'un pek çok biriminde kapsamlı çalışmalar yapılarak, sürdürülebilir finansman sağlanacak bir portföy oluşturuldu. Bu portföyün oluşturulma aşamasında uluslararası kuruluşlar tarafından yayımlanan ilkelerin kriterlerine uygun projeler ve yatırım planları incelenerek bunların çevresel ve sosyal etkilerine dair ön çalışmalar gerçekleştirildi.

ESG kapsamında ihraç edilen tahviller Kaynakların Kullanımı (UoP - Use of Proceeds) veya Sürdürülebilirlikle İlişkili (SLB – Sustainability Linked Bond) olmak üzere iki ayrı formatta olabiliyor. Detaylı danışmanlık ve piyasa araştırması süreçleri sonrasında Türk Telekom için mevcutta en uygun yöntemin UoP formatında bir ihraç olduğuna karar verdik. Bu yöntem ile uygun Yeşil ve/veya Sosyal Projelerin kısmen veya tamamen finanse edilmesi veya yeniden finanse (refinance) edilmesi mümkün olmaktadır. UoP finansman araçları yenilenebilir enerji, enerji verimliliği, su yönetimi, kirliliğin önlenmesi ve temiz ulaşım gibi çevresel projelerin finansmanının sağlandığı *Yeşil Tahviller*; eğitim, sağlık, kapsayıcılık, eşit haklar ve sosyal konut projelerinin finanse edildiği *Sosyal Tahviller*; ve hem çevresel hem de sosyal projeleri içeren *Sürdürülebilir Tahviller* olmak üzere sıkça kullanılan enstrümanlar olarak karşımıza çıkıyor.

UoP, yatırımcılar tarafından iyi anlaşılan bir yapı ve geçmişten bu yana en çok tercih edilen ESG ihraç formatı olması itibarıyla yatırım dünyasında oldukça yaygın kabul gören bir ihraç yöntemi. Yatırımcılar, bu yöntemle finanse edilen projelere ilişkin raporlamaları ve yöntemin beraberinde getirdiği şeffaflığı takdir ediyor.

Öte yandan, hazırlanan Sürdürülebilir Finansman Çerçevesi Türk Telekom'un sürdürülebilirlik ilkelerini finansal stratejisine entegre ederek, şeffaf ve sorumlu bir finansman anlayışını benimsediğini gösteriyor. Türk Telekom'un Sürdürülebilir Finansman Çerçevesi, Uluslararası Sermaye Piyasası Birliği'nin (ICMA) Yeşil Tahvil İlkeleri, Sosyal Tahvil İlkeleri, Sürdürülebilirlik Tahvil Rehberi, Kredi Piyasası Birliği (LMA), Asya Pasifik Kredi Piyasası Birliği (APLMA) ve Kredi Sendikasyonu ve İşlemleri Birliği'nin (LSTA) Yeşil Kredi İlkeleri ve Sosyal Kredi İlkeleri ile uyumlu olarak hazırlanmıştır. Bir sonraki aşamada, S&P Global'in yaptığı detaylı inceleme ve değerlendirme sonucunda bağımsız ikinci taraf görüşü alınarak uluslararası arenada yatırımcılara verilen güven tazelenmiştir.

Türk Telekom olarak, geleceğe daha yeşil ve refah bir dünya bırakmak amacıyla BM Sürdürülebilirlik Kalkınma Hedefleri'ni iş stratejilerimizin merkezine alıyoruz. Finans sektörü dışında Sürdürülebilir Eurobond ihraç eden ilk şirket olduk. Yatırımcıların büyük ilgi gösterdiği tahvil ihracı öncesinde Avrupa, Asya ve Amerika'dan 55'in üzerinde yatırımcı ile görüştük. Kurumsal hesaplardan ihraç büyüklüğünün 5 katı kadar talep gelmiş olmasının, yabancı yatırımcının şirketin hikayesine olan ilgisinin yanı sıra Türk Telekom'un sürdürülebilirlik yolculuğuna duyduğu güveni gösterdiğine inanıyoruz. Asya, Amerika, İngiltere ve Avrupa'dan gelen talebin yarısı İngiltere ile Amerika'da yoğunlaştı. Katılan fonlar uzun vadeli yatırımcı profiline sahip yüksek kaliteli Gelişmekte Olan Ülke yatırımcılarından oluştu. Talep büyüklüğünde ESG odaklı veya yalnızca ESG yatırımı yapabilen fonların ilgisi etkili oldu. Eurobond'un %38'i yeşil, Madde 8 ve Madde 9 fonları da dahil olmak üzere özel ESG fonları için tahvil yatırımı yapan yatırımcılara tahsis edildi.

Elde ettiğimiz finansman ile yenilenebilir enerji yatırımları ve enerji verimliliği sağlayan yatırımlar başta olmak üzere birçok yeşil projenin yanında, sosyo-ekonomik açıdan daha az gelişmiş bölgelere olan yatırımlarımızın finansmanını sağlamayı hedefliyoruz.

Sürdürülebilir Finansman Çerçevesi'nde taahhüt ettiğimiz üzere tahvilden sağlanan kaynağı ihracın gerçekleştiği tarihten itibaren iki yıl içinde Çerçeve'de listelenmiş olan projelere aktaracağız. UoP formatında gerçekleştirilen ihraçlar için şirketlerin paylaştıkları kaynak dağıtım raporuna (allocation report) ilişkin ayrıca üçüncü taraf doğrulama raporu (verification report) almaları gerekiyor. Bunun yanı sıra, ihraç tarihinden bir yıl sonra yatırım yaptığımız projelerin çevresel ve sosyal etkilerini yine Çerçeve'de belirlenmiş olan metrikler cinsinden etki raporumuzda (impact report) yatırımcılar ile paylaşacağız. Görüldüğü üzere UoP ihraçlar yatırımcılar açısından şeffaflığı garanti altına alırken şirketlere de sağlamış oldukları finansmana ilişkin olarak muazzam bir disiplin getiriyor.

Sonuç olarak, sürdürülebilir finansman, sadece ekonomik kalkınmayı değil, aynı zamanda çevresel ve sosyal sorumlulukları da destekleyen odaklı ve kapsamlı bir yaklaşımdır. Sürdürülebilir Eurobond süreçleri, bu tür finansmanın etkin bir şekilde gerçekleştirilmesine olanak tanımakta ve uzun vadeli başarıyı teşvik etmektedir.